

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
Community Organizations Development Institute (Public Organization)

๙๑๒ ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๕๐ โทร ๐๒ ๓๗๘ ๘๓๐๐ โทรสาร ๐๒ ๓๗๘ ๘๓๔๒

ประกาศสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
เรื่อง แนวทางการสนับสนุนโครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Eco-system)
ชุมชนท้องถิ่นฝ่าวิกฤติประชากรสู่ความมั่นคงของมนุษย์และความเข้มแข็งของชุมชน
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ด้วยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีบทบาทภารกิจในการสนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการและหลักการพัฒนาที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ นอกจากนี้ ยังได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิกฤตการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร โดยเฉพาะจำนวนประชากรสูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของสังคมไทยในอนาคต อันอาจส่งผลกระทบต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสถานภาพทางการเงินการคลังของประเทศ การสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสม ความยั่งยืนของระบบการเงินของครัวเรือน ตลาดการเงิน และระบบการคลังของประเทศ ตลอดจนความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๗ รับทราบข้อเสนอเชิงนโยบายวิกฤตประชากรและสังคมสูงวัย และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนนโยบายต่อไป โดยสถาบันได้จัดทำโครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Eco-system) ชุมชนท้องถิ่นฝ่าวิกฤติประชากรสู่ความมั่นคงของมนุษย์และความเข้มแข็งของชุมชน ภายใต้กรอบนโยบาย ๕x๕ ฝ่าวิกฤติประชากร ซึ่งเป็นการดำเนินการใน ๕ มาตรการเชิงรุก ในมาตรการที่ ๕ ได้แก่ สร้างระบบนิเวศ (Eco-system) ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาความมั่นคงของครอบครัว อันจะนำไปสู่การสร้างครอบครัวและชุมชนที่น่าอยู่สำหรับคนทุกช่วงวัย (Community for All)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗ และข้อ ๕ แห่งข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๓ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจึงออกประกาศแนวทางการสนับสนุนโครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Eco-system) ชุมชนท้องถิ่นฝ่าวิกฤติประชากรสู่ความมั่นคงของมนุษย์และความเข้มแข็งของชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การสนับสนุนโครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Eco-system) ชุมชนท้องถิ่นฝ่าวิกฤติประชากรสู่ความมั่นคงของมนุษย์และความเข้มแข็งของชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างระบบนิเวศ (Eco-system) ที่เหมาะสมของชุมชนท้องถิ่นในการสร้างครอบครัวและดูแลสมาชิกในชุมชนให้มีความคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและชุมชนที่น่าอยู่สำหรับคนทุกช่วงวัย (Community for All)

(๒) เพื่อเตรียมพร้อมของชุมชนรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในทุกมิติ โดยมีส่วนร่วมของขบวนการองค์กรชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์และความเข้มแข็งของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

(๓) เพื่อสนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนในการเชื่อมโยงและบูรณาการความร่วมมือระหว่างขบวนการองค์กรชุมชน หน่วยงานและภาคีพัฒนาในพื้นที่ระดับตำบล จังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค

ข้อ ๒ การดำเนินโครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Eco-system) ชุมชนท้องถิ่นฝ่าวิกฤติประชากรสู่ความมั่นคงของมนุษย์และความเข้มแข็งของชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ มีเป้าหมายดังต่อไปนี้

(๑) ตำบลมีระบบนิเวศ (Eco-system) ที่เหมาะสมในการสร้างครอบครัวและดูแลสมาชิกในชุมชนกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มเปราะบางทางสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และชุมชนที่น่าอยู่สำหรับคนทุกช่วงวัย (Community for All) อย่างเป็นรูปธรรมใน ๑๒๕ ตำบล

(๒) ตำบลเป้าหมาย ๑๒๕ ตำบล มีแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นครอบคลุมการเตรียมความพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงในชุมชนเชื่อมโยงสู่จังหวัดอย่างเป็นรูปธรรมใน ๕๓ จังหวัด

(๓) ตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง ๕๐๘ ตำบล สามารถขยายผลตำบลต้นแบบพื้นที่ใหม่ ๒๓๑ ตำบล ครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ (จังหวัดละ ๓ ตำบล) และติดตามผลตำบลต้นแบบพื้นที่เดิม ๒๗๗ ตำบล ในการจัดการตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อ ๓ การสนับสนุนโครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Eco-system) ชุมชนท้องถิ่นฝ่าวิกฤติประชากรสู่ความมั่นคงของมนุษย์และความเข้มแข็งของชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ จะดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนพื้นที่ตำบลเป้าหมายในการพัฒนาระบบนิเวศน์ (Eco-system) ของชุมชนท้องถิ่น โดยมีกิจกรรมในพื้นที่ตำบล ดังนี้

(๑.๑) พัฒนาชุมชนน่าอยู่สำหรับคนทุกช่วงวัย (Community for All) ในการอยู่ร่วมกัน

(๑.๑.๑) จัดทำข้อมูลพื้นฐานชุมชน กลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มเปราะบาง และปัญหาความต้องการ

(๑.๑.๒) จัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ

(๑.๑.๓) รวมกลุ่มกิจกรรมในชุมชนในการเสริมสร้างสุขภาวะชุมชน ทั้งสุขภาพกายและใจของคนในชุมชน เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสุขภาพ เป็นต้น

(๑.๒) พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนในการพัฒนาอาชีพ และเตรียมความพร้อมชุมชนพร้อมรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

(๑.๒.๑) พัฒนาความรู้ ทักษะการประกอบอาชีพหรือสร้างอาชีพในชุมชน และยกระดับรายได้ การจัดการด้านการเงินครัวเรือน และสมทบงบประมาณในการประกอบอาชีพ

(๑.๒.๒) ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพหรือองค์กรการเงิน พัฒนาผลผลิตของชุมชน และช่องทางการตลาด เช่น การปลูกผักปลอดสารพิษในชุมชน (เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย) แปรรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทุนในชุมชน เป็นต้น

(๑.๒.๓) พัฒนาระบบการช่วยเหลือและเฝ้าระวังความปลอดภัยในชุมชน เตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบในชุมชน เช่น สภาพภูมิอากาศภัยพิบัติ สังคมสูงวัย ฯลฯ รูปแบบการเตือนภัยหรือดูแลช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง อาทิ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือเฝ้าระวังความปลอดภัยในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

(๑.๒.๔) พัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือคนรุ่นใหม่ในระดับตำบล (เฉลี่ยตำบลละ ๑๐ คน)

(๑.๓) พัฒนาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในชุมชน

(๑.๓.๑) พัฒนาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ พื้นที่สีเขียวในชุมชน และป่าชุมชน

(๑.๓.๒) จัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การจัดการขยะ แปลงขยะเป็นรายได้ การจัดการน้ำเสีย มลพิษ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น

(๒) สนับสนุนการพัฒนาตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเองอย่างเป็นรูปธรรม โดยขยายผลตำบลต้นแบบพื้นที่ใหม่ ๒๓๑ ตำบล ครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ (จังหวัดละ ๓ ตำบล) และติดตามผลตำบลต้นแบบพื้นที่เดิม ๒๗๗ ตำบล โดยเป็นตำบลต้นแบบที่มีการดำเนินงาน ดังนี้

(๒.๑) จัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่รองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและนำไปใช้ในการพัฒนาในพื้นที่

(๒.๒) ยกระดับบทบาทผู้นำองค์กรชุมชนในการขับเคลื่อนงานพัฒนาในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานหรือภาคีพัฒนา

(๒.๓) เชื่อมโยงการสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม

(๒.๔) พัฒนาศูนย์เรียนรู้ของชุมชน ในการเป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานของชุมชน รวมทั้งบุคคลภายนอก

(๓) สนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนนิเวศ (Eco-system) ในจังหวัด เป้าหมาย ๕๓ จังหวัด ในการเชื่อมโยงแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในชุมชนระดับตำบลสู่ระดับจังหวัด และขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามแผนการเชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรม

(๔) สนับสนุนการขับเคลื่อนขบวนการขององค์กรชุมชนระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค ในการเชื่อมโยงและบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและติดตามผลการดำเนินการในพื้นที่

ข้อ ๔ การดำเนินโครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Eco-system) ชุมชนท้องถิ่นฝ่าวิกฤติประชากรสู่ความมั่นคงของมนุษย์และความเข้มแข็งของชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ มีผลสัมฤทธิ์ดังต่อไปนี้

(๑) ชุมชนมีความพร้อมสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในทุกมิติที่จะเกิดขึ้น และมีระบบการช่วยเหลือและเฝ้าระวังความปลอดภัยในชุมชน เพื่อเตือนภัยและเฝ้าระวังดูแลคนในชุมชน ร่วมกันนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีของคนทุกช่วงวัย (well-being) และปรับเปลี่ยนจากสังคมปัจเจกเป็นสังคมเอื้ออาทรที่ช่วยเหลือดูแลกัน

(๒) เกิดระบบและกลไกความร่วมมือระหว่างชุมชนและท้องถิ่น ท้องที่ และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์และความเข้มแข็งของชุมชนในทุกระดับ ลดความซ้ำซ้อนสู่การเสริมหนุนอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ก่อให้เกิดโครงสร้างและระบบการทำงานแบบองค์รวม

(๓) ลดความเสี่ยงและผลกระทบจากวิกฤติประชากรที่จะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ภายใต้แนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและขยายหลักประกันด้านการคุ้มครองทางสังคมครอบคลุมทุกช่วงวัย

(๔) ภาคกลางและตะวันตก สนับสนุนพื้นที่ตำบลเป้าหมายในการพัฒนาระบบนิเวศน์ (Eco-system) ของชุมชนท้องถิ่น ๒๕ ตำบล สนับสนุนการพัฒนาตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเองอย่างเป็นรูปธรรม โดยขยายผลตำบลต้นแบบพื้นที่ใหม่ ๓๙ ตำบล (จังหวัดละ ๓ ตำบล) และติดตามผลตำบลต้นแบบพื้นที่เดิม ๕๓ ตำบล สนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบนิเวศน์ (Eco-system) ในจังหวัดเป้าหมาย ๕ จังหวัด ในการเชื่อมโยงแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเตรียมความพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงในชุมชนระดับตำบลสู่ระดับจังหวัด และขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามแผนการเชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสนับสนุนการขับเคลื่อนขบวนการองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด ๑๓ จังหวัด และระดับ

กลุ่มจังหวัดและภาค ๓ กลุ่มจังหวัดและภาค ในการเชื่อมโยงและบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงาน ภาครัฐพัฒนาทุกภาคส่วนในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และติดตามผลการ ดำเนินการในพื้นที่ วงเงินงบประมาณรวม ๖,๘๒๖,๐๐๐ บาท

(๕) ภาคกรุงเทพปริมณฑลและตะวันออก สนับสนุนพื้นที่ตำบลเป้าหมายในการพัฒนาระบบนิเวศน์ (Eco-system) ของชุมชนท้องถิ่น ๒๕ ตำบล สนับสนุนการพัฒนาตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งในการจัดการ ตนเองอย่างเป็นรูปธรรม โดยขยายผลตำบลต้นแบบพื้นที่ใหม่ ๓๙ ตำบล (จังหวัดละ ๓ ตำบล) และติดตาม ผลตำบลต้นแบบพื้นที่เดิม ๕๓ ตำบล สนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบนิเวศน์ (Eco-system) ในจังหวัดเป้าหมาย ๑๓ จังหวัด ในการเชื่อมโยงแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเตรียมความพร้อมรับการ เปลี่ยนแปลงในชุมชนระดับตำบลสู่ระดับจังหวัด และขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามแผนการเชื่อมโยง อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสนับสนุนการขับเคลื่อนขบวนการองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด ๑๓ จังหวัด และระดับ กลุ่มจังหวัดและภาค ๓ กลุ่มจังหวัดและภาค ในการเชื่อมโยงและบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงาน ภาครัฐพัฒนาทุกภาคส่วนในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และติดตามผลการ ดำเนินการในพื้นที่ วงเงินงบประมาณรวม ๗,๒๖๖,๐๐๐ บาท

ให้องค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนที่ประสงค์จะเสนอขอรับการ สนับสนุน ประสานสำนักงานภาคหรือกลไกขบวนการองค์กรชุมชนในพื้นที่

ข้อ ๖ กรณีที่สถาบันมีความจำเป็น หรือการดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ สถาบันอาจเปลี่ยนแปลงการสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสม

ข้อ ๗ กรณีอื่นใดที่มีได้กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในคู่มือเกี่ยวกับการ ดำเนินโครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Eco-system) ชุมชนท้องถิ่นฝ่าวิกฤติประชากรสู่ความมั่นคง ของมนุษย์และความเข้มแข็งของชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

(นายกฤษฎา สมประสงค์)

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน